

1. Cvičení z MA II. (1.10. a 6.10. 2025)

lopatkova@ufal.mff.cuni.cz
ufal.mff.cuni.cz/course/nmai054

1. Motivační příklad pro 2. semestr:

Nechť $f : \mathbb{R} \times \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ je definována předpisem:

$$f(x, y) = \begin{cases} \frac{2x^2y}{x^4+y^2} & \text{pro } (x, y) \neq (0, 0) \\ 0 & (x, y) = (0, 0). \end{cases}$$

Je tato funkce spojitá vzhledem k jednotlivým proměnným (tedy jako funkce jedné proměnné)? Jak je to s její spojitostí mimo bod $(0, 0)$? A v bodě $(0, 0)$?

Metrické prostory

Co je to metrický prostor? Jaké má vlastnosti metrika? K čemu jsou metriky?

Co je to okolí, otevřená a uzavřená množina? A koule o poloměru r ?

2. Následující předpisy definují metrické prostory (M, d) . Ověřte!

(a) absolutní hodnota: $M = \mathbb{R}, \quad d(x, y) = |x - y|$

$M = \mathbb{R}^n$ ($n \in \mathbb{N}$):

(b) eukleidovská metrika: $d_2(x, y) = \sqrt{\sum_{i=1}^n |x_i - y_i|^2}$
(založeno na Cauchy-Buňakovského nerovnosti: $\sum_{i=1}^n a_i b_i \leq \sqrt{\sum_{i=1}^n a_i^2} \cdot \sqrt{\sum_{i=1}^n b_i^2}$)

Zobecnění: $d_p(x, y) = \sqrt[p]{\sum_{i=1}^n |x_i - y_i|^p}$ ($p \geq 1$), $p \in \mathbb{R}$

(c) manhattanská/součtová metrika: $d_1(x, y) = \sum_{i=1}^n |x_i - y_i|$

(d) maximová metrika: $d_{\max}(x, y) = \max\{|x_i - y_i|; 1 \leq i \leq n\}$

(e) pařížská metrika ($n = 2$):

$d_{\text{par}}(x, y) = d_2(x, y)$ pro $x, y \in \mathbb{R}^2$ ležící na stejné polopřímce od bodu $(0, 0)$,
jinak $d_{\text{par}}(x, y) = \|x\| + \|y\|$ (kde $\|\cdot\|$ je eukleidovská norma)

(f) diskrétní metrika: $M \neq \emptyset, \quad d(x, y) = 1$ pro $x \neq y, \quad d(x, y) = 0$ pro $x = y$

(g) prostor omezených funkcí na intervalu $[a, b]$ ($a, b \in \mathbb{R}$) se supremovou metrikou:

$M = F(a, b), \quad d_{\text{sup}}(f, g) = \sup\{|f(x) - g(x)|, \text{ kde } x \in [a, b]\}$

(h) vzdálenost na neorientovaném souvislém grafu $G = (V, E)$:

$M = V, \quad d(u, v)$ je počet hran na nejkratší cestě mezi u, v .

(i) editační vzdálenost:

Mějme konečnou abecedu znaků (např. $\Sigma = \{a, b, c\}$), pak slova jsou konečné řetězce znaků (kde prázdné slovo je též slovo, značíme λ). Řekneme, že dvě slova se liší jednou změnou, pokud jedno slovo získáme z druhého:

- vynecháním jednoho znaku (kdekoli ve slově);

- přidáním jednoho znaku (kdekoli ve slově);
 - záměnou jednoho znaku za jiný (na dané pozici ve slově).
- Vzdáleností (=metrikou) dvou slov je pak nejmenší počet změn, kterým se z jednoho slova získá slovo druhé.

3. Jak vypadá jednotková koule, tedy množina $B(a, 1) = \{x \in \mathbb{R}^n \mid d(a, x) < 1\}$, v prostoru $\mathbb{R}^n$

- s eukleidovskou metrikou,
- s manhattanskou/součtovou metrikou,
- s maximovou metrikou a
- s pařížskou metrikou?

4. Ukažte, že eukleidovská, manhattanská a maximová metrika jsou silně ekvivalentní.

Řekneme, že dvě metriky d_i, d_j na stejné množině M jsou silně ekvivalentní, pokud $\exists r, s \in (0, \infty)$ taková, že pro $\forall x, y \in M$ platí: $r \cdot d_i(x, y) \leq d_j(x, y) \leq s \cdot d_i(x, y)$